

tenegrő csak a legutóbbi időben érezte elleneinek hatalmas karját: látják, hogy Törökország ma győzelmesen küzd Ázsiában az orosz legyverek ellen, s Európában meg nem törve harcol azokkal.

Birodalom, mely ily erő kifejtésre képes, hol a nép minden rétegében ily hazaszeretet és ragaszkodás az ősi valláshoz nyilvánul, — valóban nem számítható az ősi haldoklók sorába, bármily hiányos is legyen belizgatási rendszere s bár millió szüksége legyen társadalmi reformokra.

Ha Törökország oly gyenge volna, mint ezt folytonosan hirdetik, akkor az oroszoknak nem lett volna szükségük arra, hogy óriási haderejük mellett még az oly borzasztó kegyetlenségekkel felidézett bolgár lázadás két élt feyveréhez is nyuljanak.

Nem, uraim! Törökország nem gyenge, tehetetlen állam, hanem hatalmas ország, mely nem eléggé megbecsülhető szövetségesünk lehetett volna. Ha ez ország, mit nem akarunk hinni, legyőzötték, vagy éppen az európai államok sorából kitorították, akkor mi egyedül állanánk Oroszországgal szemben, egyedül azon szláv világ ellenében, melyről Oroszországban ábrándoznak, s melynek üdvét és védelmét a cárság fogná képezni.

Tekintettel e helyzetre, az említett, hogy ép azért kellene és minél előbb Foszniát és Hercegovinát elfoglalni, nehogy e tartományok is a muszka vagy szövetségeseink kezébe kerüljenek. De, uraim, mily jognál fogva törhetünk mi be egy szomszéd országba, a mellyel békében élünk, és mi történnek akkor, ha a bosnyák nép és az ott lévő török katonaság, a mi nemcsak valószínű, de bizonyos, a tervezett occupatiókat ellenállana? Mi lenne ennek következtése? Egyeztetlen az, hogy akarva nem akarva mint muszka szövetségeseink a háborúba belerántatnánk, és hogy ennek folytán alkalmasint Boszniában is, és pedig a magyar-osztrák zászlók árnyéka alatt, ép azon kegyetlenségek követeltének el, a melyek ellen mai gyűlésünkben oly hangos óvat teszünk. Az efféle politika nem válnék hasznára érdekeinknek és bizonyára tönkretenné a közös monarchia morális és politikai tekintélyét.

A dolgok azonban, szerencsére, nem úgy állanak, hogy Törökország legyőzetésétől, bármily erőfeszítéseket tegyen is Oroszország, a legközelebbi jövőben tartanunk kellene.

Ismétlem: A török hadsereg győzelmesen került ki Ázsiából a harcából és a míg az oroszok kénytelenek voltak a határokon át visszavonulni, a török csapatok a kaukázusi partok mentén tekintélyes orosz területeket foglaltak el. Itt tehát a mérleg Törökország felnyerésére hajlik.

Nem ily kedvezően állanak a dolgok az európai harctéren. Hiányos intézkedések lehetővé tették itt az orosz hadvezérlésnek, hogy mélyen behatolhasson Bulgária belsejébe, sőt a Balkánon is keresztül nyomuljon.

De azóta a törökök Bulgáriában is összpontosították erejüket. Döntő csaták még nem vívattak; a török haderő még érintetlen és valószínű, hogy dacára az oroszok kétségtelen számbeli túlsúlyának, a törökök elkeseredett hősiessége ezen harctéren is fordulatot ad a jelenlegi helyzetenek.

Minden oldalról megtámadva, s mindenkitől elhagyatva, a törökök saját létküért a harcok legszenvedebbeket küzdik. Ily harcok végeredményét senki sem láthatja előre.

Azt azonban biztosan meglehet jövedőlni, hogy ha Oroszország úgy, mint eddig, ezután is a keresztény népséget gyilkosságra, gyújtogatásra és a muzulmánok kiirtására fogja uszítani, és főleg ha ezen öldöklések a görög-török tartományokban és Albániában is utánzásra találnak, a legborzasztóbb bosszúnak lesznek kétségkívül kitéve a törökországi keresztények, kiknek sorsát ez esetben a világ szemiféle hatalma sem tudná megjavítani.

Ily kilátások nyílnak meg szemünk előtt; ezek ama fenntartott humanizmusnak következményei, melyet Oroszország irt zászlájára, a mely, fájdalom, Európában oly sok oldalról nyert biztatást és elismerést.

Nekünk, t. polgártársak, kik rokonszenvvel viseltetünk a törökök iránt, e szomorú helyzettel szemben kötelességünk szavunkat oly hangon, a mint csak képesek vagyunk, fölemelni az ellen, hogy a Balkán félszigeten Oroszország ne teremtsen oly állapotokat, melyek a lezajlott harc után a vérző sebek gyógyulását és az ottani társadalmi és politikai viszonyok helyre állítását lehetetlenné tennék.

Allást kell tehát foglalni kormányunknak, választani a muszka vagy az angol szövetség közt. Más választás nincs, mert e percben e két politikai áramlat dönt Európa jövője felett. Az angol politika, ellenállva a panszláv mozgalomnak és Muszkaország hódítási vágyainak, főn akarja tartani az európai egységügy érdekében a török birodalom integritását. A muszka birodalom saját fölbomlásán működik. Kormányunknak és nekünk választani kell. Nekünk e választás nem nehéz, ha magyarok akarunk maradni; de a kormányunk szint oly könnyű e választás, ha fenn akarja tartani a közös monarchia hatalmát és missióját.

Örömmel hozzájárulok ennél fogva a t. gyűlést azon nézetéhez, hogy a Törökországban folyó rombolások az emberiség s főleg hazánk érdekében mielőbb megállíthatóak.

Klapka szavait a jelen voltak feszült figyelemmel hallgatták. A jelentősebb helyeken zajos éljenzésben tört ki a tömeg, s midőn a tábornok szavait bevégezte, vége-hossza nem volt a tetszészajnak, kendőbogatásnak és éljenzésnek. Láthatólag megnyugtatót keltek a beszéd azon részei, hol a tábornok azt fejtegette, hogy a törökök ügye még korántsem áll oly rosszul, a mint bizonyos körökből hirszelelik, s áltá-

lában remény van arra, hogy tapintatos és óvatos vezetés mellett a hadiszerenest részükre hódítják.

Az utolsó szónok Helfy Ignác volt, ki a gyűlés által megszavazandó határozati javaslatokat terjesztette elő.

Például eset a történelemben az, ugymondá Helfy, a minél Európa szemtanuja. A történelemben számos példája van feljegyezve annak, hogy a népek háborúba keveredtek egymással, volt példa arra, hogy valamely hatalom egy szabadságot küzdő népek segélyére ment; sőt volt eset arra is (fájdalom épen nálunk), hogy egy idegen hatalom egy szabadságért és függetlenségéért küzdő népre rábírt, csupán azért, hogy azt e törekvéseiben megakadályozza.

De hogy egy hatalom rátörjön egy más államra azon ürügy alatt, hogy lakosai egy részét fel akarja szabadítani, akkor, mikor e lakosság nem kéri a felszabadítást, mikor e lakosság az ország fejedelme saját jószántából oly szabadlevél alkotmányt adott, melyről az a lakosság még almodni sem mert volna, — erre nincs példa a világtörténelemben.

Még példátlanabb a mód, melylyel e háború folytatott. Csak a reggeli lapok közleményeire hivatkozik. (Felolvassa a „Hon“ mai bécsi táviratát.) Ő is azt kérde, vajjon Európa nyugodtan akarja-e elnézni ez iszonyatosságokat. (Zajos ellenmondások.) Igen, Európa e háború illetén folytatását nem szűzheti tovább nyugodtan, nem nézhetik ezt különösen, mi kiknek azokivül még saját legközelebb való érdekeink is fognak kockán. Az marad fenn csupán kérdésül, mikép kelljen véget vetni a dolgok illetén folyásának. (Felkiáltások: Fegyverrel! A zaj miatt a szónok szava nem hallható.)

A magyaroknak Törökország iránti rokonszenvét ismeri Európa, de nem kell fedelni, hogy a nemzetek sorsát nem rokon- vagy ellenszenvnek szerint kell eldönteni. Ez oly kérdés, melyben a nemzet léteérékei kell, hogy a döntők legyenek. Törökország fönnmaradását érdekeink kívánják, azt tehát követelnünk kell minden áron. A másik a mit követelnünk kell, az hogy az orosz hódító politikának utja legyen állva. Követelnünk kell a kormánytól, hogy ezt a kettőt minden rendelkezésére álló eszközzel, ha kell; hatalom szóval, ha az nem használ: úgyszóval is eszközölje ki. (Viharos éljenzés.)

Az orosz hódítás megállítására egyetlen eszköz a török birodalom integritásának fűntartása, E mellett azonban emlegetnek más eszközöket is, ilyen az, a mit „parallél-occupatióknak“ neveznek, (Zaj: Nem kell! Egy hang! Huncut volt, a ki kitalálta.) Ez azonban a rablót zsákmányban való osztokodás lenne, a melyet a magyar nemzet indignatióval utasít vissza. (Eljén!)

Tudtára kell adnunk a kormányknak azt, hogy a magyar nemzet minden áldozatra kész, hogy az orosz hódítás megakadályoztassék. Vannak, ugymond, a kik ennél tovább akarának menni, a kik azt követelik, hogy az osztrák magyar monarchia jelentsék ki az oroszoknak, mikép soha semmi körülmények közt nem fogja tűrni, hogy a Balkán félszigeten terjeszkedjék. (Élénk helyeslés.) A kik azt hiszik, hogy véget kell vetni minden diplomatizálásnak és késedelmezésnek, (Ugy van!) s utasítani kell a kormányt, hogy most rögtön üzenje meg a hadat az oroszoknak. (Helyeslés.) Szólok nem habozik kijelenteni, hogy ilyen utasítás adásért, akár kitől, személytől, párttól vagy népgyűléstől eredjen az, ő felelőséget soha nem vállalna. A nemzet nem tehet többet, minthogy tudtára adja a kormányknak és az illetékes körökben, hogy az itt hangoztatott ügyet oly szentnek és oly érdekekben fekvőnek tekintik, hogy azért minden percben kész életet, vért és vagyonát áldozni. (Helyeslés.) De tudtára kell adni azt is, hogy hogy a mily lelkesedéssel viseltetik a nemzet most a szent ügy iránt, ép oly elkeseredés töltendi el lelkét, ha a kedvező pillanat elszalasztatik, s az állam bajba, veszedelmebe keveredik. Emlekeztek a párisiak sorsára, kik 1871-ben egyhangulag kiáltották, hogy: a Bérli n! és eljutottak — S e d a n b a. Ily Sedánrt ő nem vállalna felelőséget. A háborúhoz nem csak hadsereg kell, hanem az európai viszonyok, áramlatok ismeretei is, s azért még egyszer hangsúlyozza, hogy óvakodjék a gyűlés olyau határozatot hozni, mely az elhamarkodás bélyegét vrselne magán.

Ajánlja elfogadásra a következő határozatokat: „A népgyűlés kifejezi megbotránkozását a vérlezítő kegyetlenségek felett, melyek Bolgárországban az oroszok által a békés polgárokon elkövetetteknek s a mohamedán lakosságot kiirtással fenyegetik.

A népgyűlés Oroszország hatalmának terjeszkedését Magyarországot és Ausztria érdekeivel összeférhetetlennek nyilatkoztatja.

Elhatározza tehát a népgyűlés küldöttségileg felkérni a kormányt:

- hogy ezen, a népgép és humanitás elveivel ellenkező hadviselési mód megszüntetésére hasson; s
- hogy az osztrák-magyar monarchia érdekeit az orosz terjeszkedési politikával szemben, kellő időben, minden rendelkezésére álló eszközökkel érvényesítse.

E határozatot egyhangulag elfogadtatták, s erre a gyűlést az elnök feloszlatta.

Szláv lapszemle.

A zágriai „Narodne Novias“ az „sturkophil“ sajtó ellen kel ki, mely az „osorz-bolgár kegyetlenségek“ hírére oly nagy lármát csap európaazerte, míg akkor, midőn a törökök követtek el embertelenségeket a törökországi keresztényekkel: hallgatott, vagy tulzottnak vette a legiszonyosabb híreket. E sajtó az egyik szlávországból a másikba eskik. Ami pedig a törökök és iszonyatos embertelenségeket illoti, a zágriai hivatalos lap úgy véli, hogy az oroszok és bolgá-

rok most csak a kölcsönt adják vissza azokért, miké a törökök a bolgárokon elköveték. Hiszen maguk az angolok voltak azok, kik konstatálták, hogy a törökök tavaly 10 ezernél több tehetetlen aggot, nőt és ártatlan gyermeket gyilkoltak le. Ezen megszárlás a török hatóságok szemelátára s a török pasák jóváhagyásával és engedelmével történt. Ma azonban fordult a kocka s a bolgárok boszut állnak vérszopókban a min nincs mit csodálkoznia, ha meggondolja az ember, mennyi ideig kegyetlenkedtek fölöttük a törökök. A basibozukok és cserkeszek kegyetlenkedései azonban minden képzelmet fölülmulnak, mikről az európai sajtó, a londoni, bécsi és pesti lapok nem akarnak tudomást venni. A török kézbe került orosz sebesült nem maradt eddiggel még életben. Az oroszok nem volnának vérből és husból való emberek, ha a katonáikon elkövetett barbarizmust nyugodtan elnéznék. Az európai sajtó pedig csak emlékezzék vissza az olasz, magyar s a krimi hadjáratra, s akkor könnyen fogja az oroszokat követl dobolni, hanem be fogja látni, hogy az oroszok s a bolgárok csakis a „szegyet szeggyel“ közmondásra gondolnak akkor, midőn a hatalmukba került foglyokkal szemben az emberséges bánásmódról lemondanak.

Osdola, 1877. július 25.

Tekintetes szerkesztő ur!

Megbecsüléslapjashasábjait háborus s egyéb érdekes események töltik be, addig én, ki különben üszintén szólva csak kevéssé vagyok e téren pennás ember — Osdola község unjonan épült iskolájáról akarom te szerkesztő ur szives engedelmevel becses lapja olvasóit értesíteni.

Midőn jelen századunk felvilágosult korszakában állam és egyház az iskolatgy érdekében versenye kelt egymással s egyes községek is felbuzdultak a népnevelés ügyéért: Osdola községe is fűhöz-fához kapkodott, hogy egy iskolát teremthessen. Azonban fájdalom! az illető hatóságokhoz beadott kérelme visszhangra nem talált. Az állam kelmeltnak visszautasította, püspök ő nemlétősége pedig bizott az egyházmegye anyagi erejében. Így állván az ügyek, községünk saját erejére támaszkodva felépítette iskoláját, mely áll két tagas tanteremből s két tanítói lakásból, konyha, kamara és nappali szobákkal. Ma már teljes állapotban szemléljük iskolánkat, amde községi pénztárunk derekasán megfizette az árát, mert mintegy 1500 (ezer ötszáz) o. é. frutnka került. Emellett két éven át községünk az itt működő egyházi tagok mellett tanítól egy egyént 300 (háromszáz) o. é. forinttal fizetett.

Meg volt tehát iskolánk, csak még egy hiányzott, t. i. a keresztelési ünnepegy. E tekintetben községünk egy nagyobb s egy kisebb pátra szakadt. Amaz a „fellekezeti“ jellegűt harcolt, utóbbi pedig a „közös“ keresztnevet irta zászlájára. Győzött aztán a többség! Ugyanis a mult hetek egyik napján a megye ő ftdő Bálinth Károly kanonok — kerületi esperes ő méltósága kiadott rendelet alapján községünk ő méltósága elnöklete alatt 95 (mond kilencvenöt) egyén jelenlétben meggyűlést, illetőleg iskolai keresztelési ünnepegyt tartott. E teljes számú gyűlésen tulsogó elnök ur ama felszólítására, hogy akarják e fellekezeti jelleggel keresztelni iskolájukat: kilencvenegy hang kiáltotta az „igen“t. A közös jelleg zászlóvivőjének egy tagja hatalmasan protestált ez ellen ugyan, de csatát veszve, thrémájában hatalmas morgomorgó kiéréteben még a gyűlést is ott hagyta; minök következtében iskolánk ünnepegyesen a fellekezeti jellegűt öltötte zászlájára! És most nyugodt nézzetelt pillantunk vissza hosszas fáradalmainkra, azon szerény óhajtatásunknak advá kifejezést, vajha minden község lelkesülne saját fiai nevelésének előmozdításán.

Ez ügyről akartam becses lapja olvasóit értesíteni, addig is azonban, míg más keblü ügyekről szólni fogok, maradok a tok szerk. urnak aláztos szolgálja

Egy osdolai gyalogszeres.

V E G Y E S.

— Előpatakon a júliushó 26-iki táncestély oly kedélyesen folyt le, hogy az előpataki fűrdővendégek kedvet kaptak még egy rendeztetni. Hozzá is láttak csakhamar, egy 6 tagu bizottság neveztetett ki, mely Gidófalvi Lajos fűrdőgazdát, dr. Schwarz Zsigmond fűrdőorvos, Vándori Lajos, dr. Nagy Gusztáv, Székely György, dr. Máté és Schmachel főhadnagy urakkól áll. A megválasztott bábizottság 30-án megalakult és a következő határozatot hozta: 1) Augusztus hó 5-én, azaz vasárnap este 8 órakor fog a táncvigalom az előpataki új táncteremben megtartatni. A tiszta jövedelem jótékony célra fordítatik. 2) Hogy el fog követni a bizottság mindent, miszerint az egész vendégközsőru egy kedélyes családi kép jellegűt viselje. 3) Hogy minden fényűzés mellőztetve legyen. A toilletke a leggyezirűt ebek legyenek. 4) Belépti díj személyenként 1 frt, családi jegy 3 frt. Csak egy kivánatos, t. i. az, hogy Háromszékmege, mely minden nemes és jót pártól, ne vonja meg táncvigalmunktól sem a nemes sziv sugallta pártfogást, hanem éljenek vasárnap koccsira és töltsenek velünk itt Előpatakon egy kedélyes estét. v. l.

— Udvarhelymege, s belője kebelezett Udvarhely város törvényhatósága a székely-udvarhelyi állami reáliskolába járó 60 szegényosoru tanuló számára az 1877/8 iskolai évre is ingyen lakást ajánlanak föl, melyben a tanulóknak ágyfával, asztallal, székekkel és fűtéssel ingyen láttnak el, a világitás, s egyébb nagyobb közös szükségek költségeit a lakásra töltvet tanulóknak közösen viselik. Nevelői felügyeletről a reáli-